

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	40523
Nom	Complementos per a la formació disciplinar en l'especialitat de llengua castellana i literatura
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2019 - 2020

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	Servei d'Estudiants-Màster	1	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1	31 - Complementos per a la formació disciplinar de l'especialitat de llengua castellana i literatura	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
MORON OLIVARES, EVA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura
SANELEUTERIO TEMPORAL, ELIA	80 - Didàctica de la Llengua i la Literatura

RESUM

Si la matèria "Aprentatge i ensenyament de llengua castellana i la seva literatura" pretén mostrar al futur professor què, com i quan ensenyar i avaluar aquesta disciplina en Secundària, aspectes tots ells que vénen marcats pels currículums oficials, la matèria de "Complementos per a la formació disciplinar de l'especialitat de llengua castellana i literatura" pretén proporcionar-li alguns elements claus per a la seua formació que excedeixen els límits del currículum: entre uns altres, la relació de la didàctica de la llengua i la literatura amb les ciències del llenguatge, els programes específics d'atenció a la diversitat, l'educació plurilingüe i intercultural i el paper que li correspon al professor de llengua i literatura en l'estructura d'un centre de Secundària. En definitiva, l'objectiu d'aquesta assignatura és proporcionar a cada estudiant un camp de visió ampli de l'ensenyament de la llengua i la literatura, que li permeta entendre amb major perspectiva i complexitat el marc educatiu en el qual haurà d'inserir-se.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els coneixements previs necessaris són els propis d'un titulat en àrees com la Filologia, les Ciències de la Comunicació o les Humanitats. Es requereix domini del castellà en els seus usos formals, orals i escrits.

COMPETÈNCIES

2024 - M.U. en Professor/a d'Educació Secundària 09-V.1

- Saber aplicar els coneixements adquirits i ser capaços de resoldre problemes en entorns nous, o poc coneguts, dins contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Saber comunicar les conclusions i els coneixements i les raons últimes que les sustenten a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Posseir les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Ser capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Dissenyar i desenvolupar espais d'aprenentatge posant una atenció especial en l'equitat, l'educació emocional i en valors, la igualtat de drets i oportunitats entre homes i dones, la formació ciutadana i el respecte dels drets humans que faciliten la vida en societat, la presa de decisions i la construcció d'un futur sostenible
- Adquirir estratègies per estimular l'esforç de l'estudiant i promoure'n la capacitat per aprendre per si mateix i amb altres, i desenvolupar habilitats de pensament i de decisió que faciliten l'autonomia, la confiança i iniciativa personals.
- Conèixer i analitzar les característiques històriques de la professió docent, la seua situació actual, perspectives i interrelació amb la realitat social de cada època.
- Dissenyar i realitzar activitats formals i no formals que contribuïsquen a fer del centre un lloc de participació i cultura en l'entorn on siga situat.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació de l'alumnat de l'etapa o l'àrea corresponent, de manera col·laborativa i coordinada; informar i assessorar les famílies sobre el procés d'ensenyament i aprenentatge i sobre l'orientació personal, acadèmica i professional dels fills.
- Conèixer contextos i situacions en què s'utilitzen o s'apliquen els diversos continguts curriculars.
- Conèixer el valor formatiu i cultural de la llengua i la literatura espanyoles.
- Conèixer la història i els desenvolupaments recents de la didàctica de la llengua i la literatura i les seues perspectives per poder-ne transmetre una visió dinàmica.
- Planificar, desenvolupar i avaluar el procés d'ensenyament i aprenentatge potenciant processos educatius que faciliten l'adquisició de les competències comunicatives i literàries, atenent el nivell i la formació prèvies dels estudiants així com l'orientació d'aquests, tant individualment com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Buscar, obtenir, processar i comunicar informació (oral, impresa, audiovisual, digital o multimèdia), transformar-la en coneixement i aplicar-la en els processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura. Adquirir els coneixements i les estratègies per poder programar les matèries i els mòduls propis de la seua responsabilitat docent.
- Participar en l'avaluació, la investigació i la innovació dels processos d'ensenyament i aprenentatge de la llengua i la literatura.

RESULTATS DE L'APRENENTATGE

- a) Conèixer les aportacions de les ciències del llenguatge presents en el plantejament del currículum de Llengua i Literatura de Secundària.
- b) Conèixer i valorar les possibilitats de formació de l'educació plurilingüe, especialment en el context valencià.
- c) Conèixer els principals programes d'atenció a la diversitat i ser capaç d'identificar necessitats educatives en aquest sentit.
- d) Conèixer les funcions principals d'un professor de llengua en el centre de secundària i ser capaç de generar propostes d'actuació dintre del mateix.
- i) Reflexionar sobre la pròpia pràctica docent en el marc del currículum oficial, del centre de Secundària i de la societat actual.
- f) Conèixer les possibilitats de la formació contínua en la tasca docent i valorar la seva importància.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. 1. Fonaments per a un ensenyament comunicatiu de la llengua i la literatura

- 1.1. El llenguatge i l'enfocament comunicatiu
- 1.2. La lectura i el discurs literari

2. 2. L'educació plurilingüe i intercultural en el context escolar valencià

- 2.1. El Marc Comú Europeu de Referència i el Portafoli Europeu de les Llengües
- 2.2. La diversitat sociolingüística en l'aula. Les actituds cap a les llengües i els seus parlants
- 2.3. Els programes d'educació plurilingüe. El tractament integrat de Llengua i Continguts (TILC)
- 2.4. L'ús de les llengües en el centre escolar. El projecte de normalització lingüística (PNL).

3. 3. L'atenció a la diversitat en l'aprenentatge lingüístic i literari i els programes específics

- 3.1. Educació inclusiva i atenció a la diversitat en els centres de Secundària
- 3.2. L'atenció a la diversitat i les dificultats d'aprenentatge
- 3.3. L'atenció a la diversitat en contextos multiculturals
- 3.4. Actuacions educatives d'èxit

4. 4. El professor de Llengua i Literatura i el centre d'Educació Secundària

- 4.1. Competències docents i desenvolupament professional.
- 4.2. Les funcions del professor de Llengua Castellana i Literatura en el centre de Secundària.
- 4.3. Bones pràctiques

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Pràctiques en aula	19,00	100
Classes de teoria	19,00	100
Tutories reglades	4,00	100
Treball en grup	4,00	100
Altres activitats	2,00	100
Elaboració de treballs en grup	46,00	0
Estudi i treball autònom	48,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	8,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

Per a aconseguir els objectius que es planteja aquesta assignatura, s'utilitzarà una metodologia activa, que fa imprescindible la implicació de l'alumnat.

La pràctica acadèmica s'estructura en diversos nivells:

1. Classes teòric-pràctiques

Classes presencials teòric-pràctiques en les quals es treballaran els continguts de l'assignatura, es debatran i realitzaran activitats utilitzant diferents recursos docents: classes magistrals, seminaris, tallers, grups de treball, etc.

Les orientacions i els materials necessaris per al desenvolupament d'aquestes activitats es facilitaran als estudiants bé en les sessions presencials, bé a través del servei de reprografia o des de l'aula virtual.

2. Treballs en grup:

La realització de treballs té com finalitat destacar la importància de l'aprenentatge cooperatiu i reforçar l'individual. La defensa d'aquests treballs podrà ser individual o col·lectiva i es podrà plantar cara al grup complet en l'aula o en tutories i seminaris amb audiències reduïdes.

3. Tutories:

Les tutories individuals i col·lectives serviran per a coordinar als estudiants en les tasques individuals i de grup, així com per a avaluar tant els progressos individuals com les activitats i la metodologia docent.

4. Avaluació:

Proves orals i/o escrites per a la valoració dels continguts teòric-pràctics, informes d'autoavaluació i presentacions de treballs individuals o de grup.

5. Estudi i treball autònom

Preparació d'activitats i treballs. El model del docent com investigador en l'aula centra l'activitat individual de l'estudiant en la formulació de preguntes rellevants i en la recerca, anàlisi, elaboració i posterior comunicació d'informació. En aquest sentit, es plantejaran treballs individuals i altres de naturalesa cooperativa, tots ells orientats, supervisats i avaluats pels professors.

AVALUACIÓ

L'avaluació serà contínua i global, tindrà caràcter orientador i formatiu, i haurà d'analitzar els processos d'aprenentatge individual i col·lectiu.

La qualificació, representació última del procés d'avaluació, haurà de ser reflex de l'aprenentatge individual, entès no només com l'adquisició de coneixements, sinó com un procés que té a veure fonamentalment amb canvis intel·lectuals i personals dels estudiants.

La informació per a evidenciar l'aprenentatge serà recollida, principalment, mitjançant:

- Assistència i participació en un 80% de les sessions presencials (es recorda que la normativa del màster determina el seu caràcter presencial, per això és obligatòria l'assistència a les activitats lectives d'aquesta assignatura). Els alumnes que no complisquen aquest 80% seran avaluats mitjançant un examen final la nota màxima del qual serà un 7.

-realització de proves individuals (orals i escrites) que atorgarà el 50% de la nota final

-realització de proves grupals (orals i escrites) que atorgarà el 50% de la nota final

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BOLIVAR, Antonio (2010): Competencias básicas y currículo, Madrid, Síntesis.
- CAMPS, Anna et alii (1998): L'ensenyament i l'aprenentatge de la llengua i la literatura en l'educació secundària. Barcelona: ICE Universitat de Barcelona / Horsori.
- CONSEJO DE EUROPA (2002): Marco común de referencia para las lenguas: aprender, enseñar, evaluar. Instituto Cervantes.
- GUASH, Oriol (coord.) (2010): El tractament integrat de les llengües. Barcelona, Graó.
- LASAGABASTER, David y SIERRA, Juan Manuel (eds.). (2005). Multilingüismo y multiculturalismo en la escuela. Barcelona: Horsori.
- LOMAS, Carlos (coord.). (2005). Fundamentos para una enseñanza comunicativa del lenguaje. Barcelona: Graó.
- PASCUAL, Vicent (2006): El tractament de les llengües en un model d'educació plurilingüe per al sistema educatiu valencià. València: Generalitat Valenciana.
- POZUELO YVANCOS, José María (coord.). (2011). Historia de la literatura española. Las ideas literarias (vol. 8). Barcelona: Crítica.
- RUIZ BIKANDI, Uri (coord.) (2011). Lengua castellana y literatura. Complementos de formación disciplinar Barcelona: Graó.
- TOMLINSON, Carol Ann (2001): El aula diversificada. Dar respuesta a las necesidades de todos los estudiantes. Barcelona: Octaedro.

Complementàries

- AINSCOW, Mel (2001): Desarrollo de escuelas inclusivas. Ideas, propuestas y experiencias para mejorar las instituciones escolares. Madrid: Narcea.
- ÁLVAREZ MÉNDEZ, Juan Manuel (coord.) (1987): Teoría lingüística y enseñanza de la lengua: textos fundamentales de orientación interdisciplinar. Madrid: Akal.
- BONALS, J. (1996). El trabajo en equipo del profesorado. Barcelona: Graó.
- DOMÍNGUEZ CAPARROS, José (2013). Teorías literarias del siglo XX. Madrid. UNED
- FINDEL, Don (2000): Dar clase con la boca cerrada. Valencia: PUV, 2008.
- MERCER, Neil (1995): La construcción guiada del conocimiento. El habla de profesores y alumnos. Barcelona. Paidós, 1997.
- RODRÍGUEZ GONZALO, Carmen et alii(2008): La lengua escrita y los proyectos de trabajo. Propuestas para el aula. València. Perifèric.
- TRUJILLO, Fernando. (2006): Cultura, comunicación y lenguaje. Reflexiones para la enseñanza de la lengua en contextos multiculturales, Barcelona, Octaedro.
- WANG, Margaret C. (1994): Atención a la diversidad del alumnado. Madrid: Narcea.
- VIÑAS PIQUER, David. (2002). Historia de la crítica literaria. Barcelona: Ariel.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Es mantenen els continguts inicialment arrellegats a la guia docent

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

- Reducció del pes d'unes activitats i augment d'altres (respecte d'allò indicat en la programació; la guia docent no canvia i tampoc les tasques programades) mantenint el volum de treball que marca la guia docent original.

- Sessions programades en les mateixes dates i hores amb la mateixa durada.

3. Metodologia docent

1. Pujada de materials a l'Aula virtual
2. Proposta d'activitats per aula virtual
3. Videoconferència síncrona BBC (per grups de treball, per a no saturar la xarxa)
4. Videoconferència asíncrona BBC
5. Transparències amb locució
6. Debats al fòrum
11. Tutories per videoconferència, fòrum de tutories, xat de l'Aula Virtual o correu electrònic
12. Fòrum en Aula Virtual
13. Altres: activitats cooperatives amb l'eina wiki de l'Aula Virtual, gravació de videos en parella, enquestes i qüestionaris dissenyats mitjançant l'Aula Virtual

4. Avaluació

2. Increment del pes en la nota final de l'avaluació continua

5. Exàmens orals per videoconferència

7. Prova escrita oberta distribuïda en Aula Virtual amb major temps per a la seua realització i disminució del seu pes en la qualificació final, per a afavorir una de les tasques d'avaluació contínua

La resta es manté perquè ja implicava l'ús d'eines virtuals i la seua implementació no s'ha vist afectada.

Respecte a la segona convocatòria, se seguirà igualment allò que s'ha indicat en les guies docents, així com les directrius aprovades per la CCA i coordinació de modalitats del Màster. És a dir, l'alumnat serà convocat a una prova en línia, que suposarà un

percentatge mínim del 50% de la nota final, on també es reflectiran les tasques pràctiques no recuperables.

5. Bibliografia

La bibliografia recomanada es manté perquè és accessible